

Ako bude vyzerat' úprava odpadu pred skládkovaním

Novelou zákona o odpadoch¹, ktorá bola schválená ešte dňa 27. novembra 2019², bol zavedený zákaz zneškodňovať skládkovaním odpad, ktorý neprešiel úpravou, a to s účinnosťou od 1. januára 2021.

Napriek viacerým snahám o posunutie termínu zákazu zneškodňovať skládkovaním odpad, ktorý neprešiel úpravou, sa termín tohto zákazu neposunul.

Avšak MŽP pripravilo návrh novej vyhlášky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP č. 382/2018 Z. z. o skládkovaní odpadov a uskladnení odpadovej ortuti (ďalej ako „Vyhláška“), ktorá má špecifikovať konkrétne podmienky tohto zákazu. Momentálne prebieha v súvislosti s Vyhláškou vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania.

Právna úprava zákazu skládkovania odpadu, ktorý neprešiel úpravou

Novela zákona o odpadoch pridala do § 13 zákona o odpadoch nový bod 9, ktorý ustanovuje zákaz zneškodňovať skládkovaním odpad, ktorý neprešiel úpravou. Výnimku má inertný odpad, ktorého úprava s cieľom znížiť množstvo odpadu alebo jeho nebezpečenstva pre zdravie ľudí alebo pre životné prostredie nie je technicky možná a odpad, pri ktorom by úprava nevedla k zníženiu množstva odpadu.

Podľa dôvodovej správy bolo doplnenie zákazu zneškodňovať skládkovaním odpad, ktorý neprešiel úpravou, potrebné z dôvodu odstránenia transpozičných nedostatkov vytýkaných zo strany Európskej komisie v rámci prebiehajúceho konania voči Slovenskej republike. Transpozičné nedostatky sa týkajú transpozície čl. 6 písm. a) smernice Rady 1999/91/ES z 26. apríla 1999 o skládkach odpadov (ďalej len „smernica o skládkach odpadov“).

Vyhláška

Návrh Vyhlášky predpokladá postupné sprísňovanie podmienok skládkovania, a to od 1. januára 2021, od

1. januára 2023 a následne od 1. januára 2027.

Od 1. januára 2021 by malo byť možné skládkovať na skládke odpadov nasledovný odpad, ktorý nie je nebezpečný:

- zmesový odpad, ak obec zabezpečuje vykonávanie triedeného zberu zložiek komunálnych odpadov podľa § 81 ods. 7 písm. b), c) a g) zákona o odpadoch,**
- iné komunálne odpady zaradené v Katalógu odpadov v kategórii ostatný odpad okrem odpadov podľa § 13 písm. e) zákona o odpadoch; ak iné komunálne odpady obsahujú zmesový odpad, považuje sa celý objem týchto odpadov za zmesový odpad,
- iné odpady ako uvedené v § 6 odsek 5 písm. a) až d) Vyhlášky, zaradené v Katalógu odpadov v kategórii ostatný odpad, podľa kritérií uvedených v osobitnom predpise; limitné hodnoty látok obsiahnutých v odpade nesmú presiahnuť limitné hodnoty ukazovateľov pre triedu skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, uvedené v prílohe č. 1 Vyhlášky,
- stabilizované nereakčné nebezpečné odpady, ktorých limitné hodnoty látok obsiahnutých v odpade nesmú presiahnuť limitné hodnoty ukazovateľov pre triedu skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný, uvedené v prílohe č. 1 Vyhlášky a ktoré sa nesmú ukladať spolu s biologicky rozložiteľným odpadom, ktorý nie je nebezpečný.

Podmienky uvedené vyššie v písmene b) – d) by mali nadobudnúť účinnosť od 1. januára 2021 a nemali by sa meniť ani v roku 2023, ani v roku 2027. Postupné sprísňovanie sa týka

len možnosti skládkovania uvedenej v písmene a). Z tohto dôvodu sa nižšie budeme venovať len možnosti skládkovania uvedenej v písmene a).

Podľa dôvodovej správy je cieľom novely Vyhlášky umožniť, aby na skládku odpadov mohol byť ukladaný neupravený zmesový odpad za podmienky, že obec zabezpečuje triedený zber biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu, konkrétne kuchynského odpadu z domácností, použitých jedlých olejov a tukov a biologicky rozložiteľných odpadov zo záhrad, parkov vrátane odpadov z cintorínov, ďalej odpadov spadajúcich pod rozšírenú zodpovednosť výrobcov – papier, plasty, sklo, kovy a kombinované obaly a taktiež je zabezpečený zber a preprava objemných odpadov, drobného stavebného odpadu.

Predmetné ustanovenie predstavuje určitý kompromis pre dotknuté subjekty, ktoré zavedením tejto podmienky pre skládkovanie odpadov získajú čas na prípravu na (skoro úplný) zákaz neupraveného odpadu na skládke. Keďže ide len o dočasné riešenie, táto podmienka by mala platiť len do 31. decembra 2022.

Od 1. januára 2023 už nebude možné uložiť na skládku zmesový odpad, ak obec zabezpečuje vykonávanie triedeného zberu zložiek komunálnych odpadov. Namiesto toho bude od 1. januára 2023 možné skládkovať na skládke odpadov **výstup z úpravy zmesového odpadu, ktorý spĺňa parameter biologickej stability podľa prílohy č. 3a Vyhlášky.**

V praxi to znamená, že bude možné ukladať na skládku len odpad, ktorý prešiel procesom triedenia odpadu a stabilizácie organickej frakcie.

Predmetné ustanovenia má zosúladiť našu právnu úpravu s požiadavkami smernice o skládkach odpadov.

Následne sa má právna úprava ešte sprísniť **od 1. januára 2027**. Od tohto dátumu bude možné v súvislosti so zmesovým odpadom a objemným odpadom skládkovať na skládke odpadov len **výstup z úpravy zmesového odpadu a objemný odpad, ak jeho výhrevnosť v sušine neprekročí hodnotu 6,5 MJ/kg** (ktorý nie je nebezpečný).

Podľa dôvodovej správy je cieľom predmetného ustanovenia znížiť množstvo skládkovaného komunálneho odpadu do roku 2035 na 10 %. Taktiež má prispieť k zvýšeniu miery recyklácie. V prípade, že materiálové zhodnocovanie nebude možné, musí byť odpad poskytnutý na energetické zhodnotenie, ak jeho výhrevnosť v sušine prekročí hodnotu 6,5 MJ/kg. Ak výhrevnosť výstupu z úpravy zmesového alebo objemného odpadu bude rovná, resp. nižšia ako 6,5 MJ/kg, takýto odpad môže byť ukladaný na skládky.

Vhodnosť navrhnutého systému úpravy odpadov pred skládkovaním

Ako bolo spomenuté vyššie, úprava zákazu zneškodňovať skládkovaním odpad, ktorý neprešiel úpravou, je potrebná z dôvodu odstránenia transpozíčných nedostatkov vytýkaných zo strany Európskej komisie.

Európska Komisia vytýkala nesúlad doterajšej slovenskej právnej úpravy so smernicou o skládkach odpadov, a to v zmysle výkladu tejto smernice podľa rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci *Malagrotta*³. Tento rozsudok sa síce týkal Talianska, avšak je záväzný aj pre Slovenskú republiku,

keďže predstavuje záväzný výklad práva EÚ.

V predmetnom rozsudku Súdny dvor EÚ skonštatoval, že skládkovanie neupraveného odpadu predstavuje porušenie smernice o skládkach odpadov a taktiež rámcovej smernice o odpade.

Podľa Súdneho dvora EÚ musí členský štát prijať opatrenia, aby sa na skládku odpadov ukladal len upravený odpad, a to podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 6 písm. a) smernice o skládkach odpadov a čl. 4 a čl. 13 rámcovej smernice o odpade.

Podľa názoru Súdneho dvora EÚ musia členské štáty **maximálne, ako sa dá, zabrániť negatívnym účinkom** na životné prostredie a zabezpečiť úpravu odpadov zodpovedajúcu súčasnému stavu techniky. Zohľadnený má byť aj technický a vedecký pokrok a členské štáty ho majú pravidelne uplatňovať v praxi.

V rozsudku bolo taktiež jednoznačne konštatované, že **členské štáty sa pri transpozícii smernice o skládkach odpadov nemôžu rozhodnúť pre akékoľvek spracovanie odpadu, ale sú povinné skúmať a vykonávať najvhodnejšie spracovanie odpadu (vrátane stabilizácie organickej frakcie) s cieľom, čo najviac znížiť negatívne následky**.

Dôležitá je najmä minimalizácia negatívnych následkov vzniku a nakladania s odpadom pre ľudské zdravie a životné prostredie.

Súdny dvor EÚ uviedol na pravú mieru aj skutočnosť, že drvenie a lisovanie odpadov nemožno akceptovať ako dostatočnú úpravu odpadu.

Z tohto rozsudku vyplýva, že členské štáty musia zabezpečiť, aby boli odpady ukladané na skládku vopred upravené dostupnými metódami a boli v čo najväčšej miere znížené negatívne následky ukladaného odpadu na životné prostredie a ľudské zdravie.

Rovnakú situáciu rieši momentálne aj Česká republika, ktorá plánuje zákaz skládkovania zmesového komunálneho dopadu zaviesť až v roku 2030, pričom podľa českého ministerstva životného prostredia je postačujúce, aby Česká republika triedila odpad u zdroja.

V tejto súvislosti bola podaná Európskej komisii žiadosť o vyjadrenie, či

týmto neporušuje Česká republika ustanovenie smernice o skládkach odpadu.

V liste zo dňa 21. októbra 2020 sa Európska komisia v zastúpení pánom Paulom Speighetom vyjadrila, že „*skutočnosť, že v danej krajine existuje možnosť triedeného zberu, nevylučuje povinnosť upravovať odpady ukladané na skládku. Zmesové odpady, ktoré sú ukladané na skládku, musia byť pred ich uložením upravené extrakciou recyklovateľných odpadov a stabilizáciou biologicky rozložiteľných odpadov, ako to požaduje čl. 6 písm. a) smernice o skládkach odpadov, ktorý bol vyložený v rozsudku Malagrotta. Táto povinnosť by sa stala bezpredmetnou len v prípade, ak by triedený zber prebiehal tak, že sa recyklovateľné a biologicky rozložiteľné odpady na skládku vôbec nedostanú.*“⁴

V prípade predmetného vyjadrenia nejde o žiadne záväzné stanovisko, avšak môže slúžiť ako indícia na to, ako sa môže Európska komisia v budúcnosti postaviť k posúdeniu splnenia povinnosti Slovenskej republiky zosúladiť vnútroštátnu právnu úpravu so smernicou o skládkach odpadov.

Domnievame sa, že aj keď sa zavádza triedený zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu, stále existuje veľká pravdepodobnosť, že určité množstvo biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu skončí na skládkach. Nemožno predpokladať, že všetci obyvatelia budú na 100 % triediť biologicky rozložiteľný kuchynský odpad. V zmesovom komunálnom odpade vždy ostane určité % biologicky rozložiteľného odpadu, ktorý je podľa nášho názoru potrebné v súlade so smernicou o skládkovaní odpadov upraviť pred jeho skládkovaním, a to čo najefektívnejším spôsobom, aby sa čo v najväčšej miere znížil negatívny vplyv na životné prostredie a zdravie ľudí.

JUDr. Katarína Liebscherová,
Eversheds Sutherland,
advokátska kancelária, s.r.o.

- 1 Zákon č. 79/2015 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- 2 Zákon č. 460/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
- 3 Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-323/13, *Malagrotta (Komisia vs. Taliansko)* z 15. októbra 2014.
- 4 Dostupné online na: https://www.frantisekelfmark.cz/wp-content/uploads/2020/10/CHAP_2019_3653.pdf